

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av klimatlagen

Stadsstyrelsen 24.06.2024

1462/03.00/2024

Beredning och tilläggsuppgifter:
expert på hållbar utveckling Sanna Päivärinta,
sanna.paivarinta@borga.fi

Miljöministeriet begär Borgå stads utlåtande om ett utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av klimatlagen. I propositionen föreslås det att skyldigheten för kommunerna i klimatlagen att utarbeta en klimatplan upphävs. Utlåtandet ska lämnas senast 5.7.2024.

Till klimatlagen (423/2022) fogades så sent som i mars 2023 kommunens skyldighet att utarbeta en klimatplan, som nu är på väg att upphävas. Stadsstyrelsen yttrade sig om utkastet till regeringsproposition 27.6.2022 § 240 och konstaterade då att staden inte motsätter sig den nya lagstadgade förpliktelsen för kommunerna, men ifrågasatte samtidigt den nya förpliktelsens verkliga klimatpåverkan i en situation där flera stora och medelstora kommuner redan har ställt upp sina egna klimatmål och utarbetat en klimatplan för att genomföra dem.

På så sätt motiveras också det utkast till regeringsproposition som nu är på remiss (RP-utkastet), då målet är att minska kommunernas administrativa börda och balansera statsfinanserna. Enligt RP-utkastet ska klimatlagen alltså i fortsättningen inte innehålla några skyldigheter för kommunerna och det är således inte nödvändigt att beakta klimatplanen i stadsstrategin och verksamhetsberättelsen. I motiveringen till RP-utkastet konstateras det dock att om kommunerna inte gör klimatplaner och därför inte vidtar klimatåtgärder, måste den uteblivna klimatpåverkan ersättas med andra åtgärder för att uppnå klimatlagens mål. Detta är en viktig iakttagelse eftersom konsekvenserna av klimatförändringen och förlusten av den biologiska mångfalden i vilket fall som helst måste betalas i något skede.

Såsom det också i RP-utkastet konstateras uppstår Finlands nationella utsläpp av växthusgaser alltid i någon av Finlands 309 kommuner. Kommunerna ansvarar inom sina områden bland annat för planläggning, markanvändning, trafikplanering, ägarstyrning av energibolag, val av uppvärmningssätt för många byggnader, utbildning och offentlig upphandling. Bland annat genom dessa funktioner kan kommunerna enligt RP-utkastet främja klimatåtgärder.

Borgå stad håller fast vid sina egna klimatmål och fortsätter sitt klimat- och miljöarbete. Staden har identifierat vikten av detta och främjar det långsiktigt. Det är dock klart att kommunerna behöver statens långsiktiga klimatpolitik i samma riktning för att få stöd för sina klimatåtgärder. Ett exempel på detta är utsläppen från trafiken,

som också i Borgå står för nästan hälften av utsläppen från ansvarsfördelningssektorn. Även om kommunerna ansvarar för planläggningen och trafikplaneringen behövs det också statliga åtgärder för att minska utsläppen från trafiken. De finländska forskningsinstituterna publicerade i slutet av maj en policyrekommendation där det konstaterades att det för Finland skulle bli dyrare att inte uppfylla skyldigheterna att minska utsläppen än att främja en ren omställning i trafiken.

Även om skyldigheten för kommunerna att utarbeta en klimatplan håller på att upphävas, tackar Borgå stad RP-utkastet för att Finlands miljöcentrals lagstadgade uppgift att tillhandahålla utsläppsdatatjänsten kommer att fortsätta. Såväl Borgå stad som många andra kommuner och städer i Finland förlitar sig på Finlands miljöcentrals avgiftsfria utsläppsdatatjänst för att beräkna utsläppen och utveckla beräkningen. Det är dock viktigt att staten tryggar att tjänsten är avgiftsfri även i fortsättningen.

I och med statsminister Orpos regeringsprogram ska den statliga finansiering som staten erbjuder och som riktas till kommunerna för klimatarbete skäras ned och nedskärningar har redan gjorts. I RP-utkastet konstateras det att kommunerna i fortsättningen kan ansöka om stöd för sina klimatåtgärder till exempel genom EU-finansiering. Borgå stad påpekar att EU-finansieringen ändå är ett relativt tungt finansieringsinstrument för kommunerna, som också kräver resurser (t.ex. projektberedning). Nedskärningarna i finansieringen leder ohjälpligen också till en situation där kommunernas ömsesidiga kamp om samma pengar ökar. RP-utkastet tar inte till exempel ställning till hur beloppet av den EU-finansiering som kommunerna kan ansöka om förväntas utvecklas i framtiden.

Borgå stad motsätter sig inte regeringens proposition med förslag till lag om ändring av klimatlagen, men efterlyser också att staten vidtar klimatåtgärder och stöder kommunerna i deras viktiga arbete. I stället för en osammanhängande klimatpolitik behövs långsiktigt arbete för att främja en sådan fråga där varje aktör har sin egen viktiga roll. Dessa roller är kopplade till varandra, vilket förutsätter en likadan klimatpolitik där parterna stöder varandra.

tf. Stadsdirektör

Stadsstyrelsen avger det ovannämnda som sitt utlåtande till miljöministeriet om ett utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av klimatlagen.